

Poslední etapa vývoje dějin se vyznačovala "humanizací", která dějinám dala skutečný význam, jakožto produkt činnosti lidových mas a jakožto věda s vlastními zákony, jejichž prostřednictvím jsou události dějin vysvětlovány a analyzovány.

Nejvýznamnějším průkopníkem etapy "humanizace" dějin byl Ibn Chaldún, který v dějinách spatřoval "umění" a představil je jako vědu s novým pohledem, jenž se nespokojil se studiem vnějších jevů dějin (záhir), jakožto pouhý nástin událostí a zpráv, ale jeho zájem se soustředil na jejich "vnitřní smysl- batin", jímž je "pohled, prověření a vysvětlení příčin tvorů a jejich přesných principů a znalost podmínek událostí a jejich hlubších příčin"(al-Muqaddima, str.4 ). Jeho metoda tedy spočívá ve spojení syntézy a analýzy, aby tak dosáhl upřesnění mezi podrobným studiem a vyvozováním závěrů v sociologickém výzkumu. Tato metoda obsahuje odmítnutí jednostranného pohledu, který by při vědeckém výzkumu obecně a při studiu vnějších historických jevů zvláště uplatňoval jeden z těchto dvou způsobů. To znamená, že kterákoli z těchto dvou metod má poměrnou hodnotu, kterou je možné prokázat pouze v organickém spojení s druhou metodou, což rovněž znamená, logická syntéza s analýzou a podrobné studium s dedukcí se vzájemně doplňují.

Tento pohled vede k překonání prostého výčtu historických událostí, bezprostředního popisu společenských událostí, mechanického tradování skutečností, naprosté důvěry ve slova předchůdců a absence kritického analyzování jejich názorů a soudů a jimi tradovaných událostí. Vše toto překonává výkladem těchto událostí a skutečností a pochopením podstaty jejich povahy. To znamená, že tento pohled vede k rozlišování mezi obecnými dějinami, jakožto všeobecné teorie dějin vědy, která zkoumá obecné společenské zákony -, a mezi konkrétními dějinami, které mají být prezentací a výkladem daných historických událostí na základě těchto obecných zákonů, které studují obecné dějiny.